הִלְכוֹת תְּפִלָּה סִימָן צו צז

צו שֶׁיִּמְנַע כָּל הַטִּרְדוֹת כְּדֵי שֶׁיְּכַוֵּן. וּבוֹ ב׳ סְעִיפִים:

א בְּרָכוֹת כ״ג (ע״ב). ב תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי׳ יז) וְרַבֵּנוּ יוֹנָה (ברכות טו: ד״ה ואסור).

א (א) א כְּשֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל, (ב) לֹא יָאֵחוּ בְּיָדוֹ (ג) תְּפִלִּין (ד) וְלֹא סֵפֶר מִכְּתְבֵי הַקֹּדֶשׁ, וְלֹא (ג) [ב] (ד) קְעָרָה מְלֵאָה וְלֹא סַכִּין (ה) וּמָעוֹת וְכֶסֶף, (ו) מִפְּנֵי שֶׁלִּבּוֹ עֲלֵיהֶם שֶׁלֹּא יִפְּלוּ וְיִטָּרֵד וְתִתְבַּטֵּל כַּוָּנָתוֹ. וְלוּלֵב בִּזְמַנּוֹ, (ז) מֻתָּר לָאֵחוֹ בַּיָּד כֵּיוָן שֶׁהָאֲחִיזָה בְּיָדוֹ הִיא מִצְוָה אֵינוֹ נִטְרָד בִּשְׁבִילוֹ: ב ב מֻתָּר לָאֵחוֹ מַחֲזוֹר תְּפִלּוֹת בְּיָדוֹ בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְפַּלֵּל, הוֹאִיל וְתוֹפֵס לְצָרְכּוֹ תְּפִלָּה עַצְמָהּ לֹא (ג) טָרִיד, דּוֹמְיָא דְּלוּלָב דְּמִשּׁוּם דִּלְקִיחָתוֹ מִצְוָה לֹא טָרִיד. הַגָּהּ: וּמִכָּל מָקוֹם אִם לֹא הָיָה בְּיָדוֹ קֹדֶם שֶׁהִתְחִיל (ח) לֹא יַחֲזִיר אַחֲרָיו בַּתְּפִלָּה לִטְּלוֹ, אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה בְּמָקוֹם מְיֻחָד שֶׁהוּא מוּכָן אָז מֻתָּר לִטְּלוֹ אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה כְּדֵי (ד) (ט) לְהִתְפַּלֵּל מְתוּכוֹ (הרבינו יונה פרק מי שמתו (ברכות טו: ד״ה ומסורי):

צז שֶׁלֹּא יְגַהֵק וְשֶׁלֹּא יְפַהֵק בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה. וּבוֹ ה׳ סְעִיפִים:

א בְּרָכוֹת כ״ד (ע״ב). ב שָׁם.

א א לֹא (ו) יְגַהֵק (מוֹצִיא מִגּוּפוֹ לְפִיו נְפִיחָה מִתּוֹךְ שָׂבְעוֹ רייטי״ר בְּלַע״ז), וְלֹא יְפַהֵק (פּוֹתֵחַ פִּיו לְהוֹצִיא רוּחַ הַפֶּה), וְאִם צָרִיךְ (א) לְפַהֵק מִתּוֹךְ אֹנֶס, יָנִיחַ יָדוֹ עַל פִּיו שֶׁלֹּא תֵּרָאֶה פְּתִיחָתוֹ. (וְיָזָהֵר שֶׁלֹּא יָנִיחַ יָדוֹ עַל (ג) (ב) סַנְטֵרוֹ בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה, דְּהָוֵי דֶּרֶךְ גַּסּוּת הָרוּחַ) (טור והרי״ף (ברכות טו:)): ב ב אָסוּר לוֹ (ג) (ג) לָרוֹק, וְאִם (ד) אִי אֶפְשָׁר לוֹ שֶׁלֹּא לָרֹק,

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

כֵּן כָּתְבוּ בְּשֵׁם סֵפֶר תּוֹצָאוֹת חַיִּים (סי׳ כא ד״ה ושמעתי) וּמֹשֶׁה מִשָּׁה ז״ל (סי׳ קיז) וְכֵן מִשְׁמַע לְשׁוֹן הַזֹּהַר, וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן צ״ו (ס״ב). וּלְקַמָּן סִימָן צ״ח כָּתַב מַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״א) שֶׁיֵּשׁ מִי שֶׁכָּתַב כְּשֶׁמְּזַכִּירִים הַשֵּׁם בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה נוֹשְׂאִים עֵינֵיהֶם לְמַעְלָה, וּמוֹרֶה וּקְצִיעָה (סי׳ צח) כָּתַב דְּלֹא צָרִיךְ:

א (ב) [ב] קְעָרָה. עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֵב. וּלְעִיל סִימָן צ״ג כָּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ב) דְּהָאַר״י ז״ל הָיָה מִתְפַּלֵּל מִתּוֹךְ הַסֵּפֶר כו׳, וְכָתַב (בבאר היטב שם סק״ב) שֶׁכְּשֶׁסֵּפֵר הַכַּוָּנוֹת (פרי עץ חיים שער הק״ש פכ״ט) כָּתַב דְּפִסּוּקֵי דְּזִמְרָה וְיוֹצֵר אוֹר הָיָה אוֹמֵר מִתּוֹךְ הַסִּדּוּר אַךְ תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה הָיָה אוֹמֵר בְּצִינְיָנִים סְגוּרוֹת. וְכָתַב מַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״ב) שֶׁכָּל אֶחָד יִשְׁעֶר בְּצַעֲמוֹ אִם יָכוֹל לְכַוֵּן יוֹתֵר שֶׁמִּתְפַּלֵּל מִתּוֹךְ הַסִּדּוּר שֶׁיִּרְשֹׁם תְּחִלָּה כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל בְּאוֹתוֹ תְּפִלָּה וְלֹא יַחֲפֹּשׂ אַחֲרֵיהֶם בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְפַּלֵּל כִּי יִפְסִיק עַל יְדֵי זֶה וְלֹא יָכוֹן יָפֶה, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ:

ב (ג) טָרִיד. נָפַל סֵפֶר עַל הָאָרֶץ וְאֵינוֹ יָכוֹל לְכַוֵּן מִפְּנֵי זֶה, מֻתָּר לְהַגְבִּיהוֹ כְּשֶׁיִּסַּיֵּם הַבְּרָכָה. סֵפֶר חֲסִידִים (סי׳ תשעז) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג): ד לְהִתְפַּלֵּל מְתוּכוֹ. (ד) בְּסִימָן צ״ג סָעִיף קָטָן ב׳ דְּהָאַר״י ז״ל הָיָה מִתְפַּלֵּל מִתּוֹךְ הַסֵּפֶר כְּדֵי שֶׁיְּכַוֵּן מֵאֹד. וְאַף בַּחֲזָרַת הַשַּׁ״ץ צְבּוּר תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה יִהְיֶה הַסִּדּוּר פָּתוּחַ לְפָנָיו לִהְיוֹת אָזְנָיו פְּקוּחוֹת עַל מַה שֶּׁאוֹמֵר הַשַּׁ״ץ צְבּוּר:

א (ד) יְגַהֵק. שְׁמוֹצִיא רֵיחַ מִפִּיו כְּרֵיחַ הַמַּאֲכָל שֶׁאָכַל. וְלֹא יְפַהֵק, פּוֹתֵחַ פִּיו כְּמוֹ שְׁרוֹצֶה לִישֵׁן: (ב) סַנְטֵרוֹ. הַיְינוּ לְחִי הַתַּחְתּוֹן. וּמַה שֶּׁקָּצַת חַזָּנִים עוֹשִׂין כֵּן, אֵינָם מִתְכַּוְּנִים לְשֵׁם יוֹהֲרָא רַק לִבְסוּמֵי קָלָא, אֲבָל שֶׁלֹּא בְּשָׁעַת הַזְּמָר אָסוּר. לֶחֶם חֲמוּדוֹת (דברי חמודות ברכות פ״ג אות קכה) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א): ב (ג) לָרֹק. אֲפִלּוּ בְּחַחֲנוּנִים שֶׁלְּאַחַר הַתְּפִלָּה אָסוּר, דְּכָל זְמַן שֶׁלֹּא פָּסַע הֲרֵי לֵיהּ כְּעוֹמֵד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב):

בֵּאוּר הֲלָכָה

סָעִיף כ״ג. **אַךְ לְפִי מַה שֶּׁכָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים בְּשֵׁם הַזֹּהַר** (ח״ג רס:) **דְּצָרִיךְ לְהַעֲצִים עֵינָיו בִּשְׁעַת תְּפִלָּה נִרְאֶה שֶׁהַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ חוֹלֵק בָּזֶה עַל תַּלְמוּדָא דִּידָן,** עַיֵּן שָׁם. **וּבְחַיֵּי אָדָם** (ח״א) כְּלָל כ״ב דִּין י״א **מַשְׁמַע דְּעִקַּר הָאִסּוּר אַף לְפִי הַזֹּהַר הוּא דַּוְקָא כְּשֶׁמִּסְתַּכֵּל בָּעֵינָיו הַפְּתוּחוֹת אֲז בִּשְׁאָר דְּבָרִים, אֲבָל אִם עֵינָיו לְמַטָּה כְּלַפֵּי אֶרֶץ וְאֵין מְכַוֵּן אָז לְהִסְתַּכֵּל בְּדָבָר אֶחָד, לְכוֹלֵי עָלְמָא שָׁרֵי,** [שֶׁהֲרֵי חַיֵּי אָדָם שָׁם כָּתַב מַקְדִּים עָלָיו מַלְאַךְ הַמָּוֶת וְהוּא מַהַזֹּהַר]. **וְלֹא פְּלִיגִי כְּלָל. וּמִכָּל מָקוֹם לְכַתְּחִלָּה נָכוֹן לְהַחְמִיר לַעֲצֹם עֵינָיו כְּדֵי שֶׁלֹּא יִסְתַּכֵּל בְּדָבָר אַחֵר:**

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שָׁהֲרֵי אוֹמְרִים כָּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בְּשָׁמֵי מָרוֹם וְכוּ׳:

א (א) **כְּשֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל.** בְּפִרְקֵי מַגְדִּים (מש״ז סק״א) כָּתַב דְּהוּא הַדִּין בִּשְׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע וּפְסוּקֵי דְזִמְרָה: **(ב) לֹא יָאֵחוּ וְכוּ׳.** וּבְרַיְיעֵבֶד (ו) אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל, (ז) אִם לֹא שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁעַל יָדֵי זֶה לֹא כִּוֵּן בְּאֻבּוֹת. וּמֻתָּר הַשְׁלִיחַ צִבּוּר לְהַחֲזִיק הַסֵּפֶר תּוֹרָה בְּיָדוֹ בְּשַׁבָּת כְּשֶׁאוֹמֵר יְקוּם פֻּרְקָן, דְּכֵיוָן שְׁכָּנְנָתוֹ אָז לְהִתְפַּלֵּל עַל לוֹמְדֵי תּוֹרָה עַל כֵּן מַחֲזִיק הַסֵּפֶר תּוֹרָה בְּיָדוֹ וְלֹא לְשֵׁם שְׁמִירָה, וְהָוֵי כְּמוֹ לוּלָב בִּזְמַנּוֹ. (ג) וְכֵן מֻתָּר לְהַחֲזִיק בְּשָׁעָה שֶׁמְּבָרְכִים הַחֹדֶשׁ: **(ג) וְלֹא סֵפֶר וְכוּ׳.** וְהוּא הַדִּין (ד) כָּל סְפָרִים שֶׁלָּנוּ: **(ד) קְעָרָה מְלֵאָה.** שֶׁלְּבוֹ עָלֶיהָ שֶׁלֹּא יִשָּׁפֵךְ מִמֶּנָּה, וּבְסַכִּין שֶׁלֹּא יִפֹּל לָאָרֶץ וְיִתְקַע בְּרִגְלוֹ, וּבְמָעוֹת שֶׁלֹּא יִתְפַּזְּרוּ (ה) וְאַף אִם הֵם צְרוּרִין טָרִיד שָׁמָּא יֹאבְדוּ, אִם לֹא שֶׁאוֹחֲזָן בְּאֻפָּן דְּלֵיכָא לְמֵיחַשׁ שָׁמָּא יֹאבְדוּ. וְכָתַב בְּבֵרְכֵי יוֹסֵף (סק״א) דְּהוּא הַדִּין דְּאָסוּר לְהוֹשִׁיב תִּינוֹק לְפָנָיו בִּשְׁעַת תְּפִלָּה: **(ה) וּמָעוֹת וְכֶסֶף וְכוּ׳.** וְדַוְקָא הָנֵי מִילֵּי שֶׁאִם יִפְּלוּ יֵשׁ בָּהֶם הָפְסֵד אוֹ יְזִיקוּ לוֹ (ו) אֲבָל שְׁאָרֵי דְּבָרִים מֻתָּר לֶאֱחֹז. א ויש אומרים דְּהָנֵי לָאו דַּוְקָא אֶלָּא אוֹרְחָא דְּמִלְּתָא נָקָט, וְהוּא הַדִּין שֶׁאֵין לִטֹּל שׁוּם דָּבָר בְּיָדוֹ בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, וְכֵן הַסְּכִּים הַטַּ״ז (סק״ב): **(ו) מִפְּנֵי שֶׁלִּבּוֹ וְכוּ׳.** צָרִיךְ עִיּוּן אִם מֻתָּר לִקַּח תְּפִלִּין וְסֵפֶר תּוֹרָה בְּיָדוֹ הֵיכָא דְּמִתְיָרֵא מִפְּנֵי גַּנָּבִים, דְּאָפְשָׁר דְּהִתִּירוּ לוֹ [פְּרִי מְגַדִּים (שם סק״ג)]: **(ז) מֻתָּר לָאֵחוֹ וְכוּ׳.** נָפַל סֵפֶר עַל הָאָרֶץ וְאֵינוֹ יָכוֹל לְכַוֵּן, (ו) מֻתָּר לְהַגְבִּיהוֹ כְּשֶׁיְּסַיֵּם הַבְּרָכָה שֶׁהוּא עוֹמֵד בָּהּ, (ח) וְאִי לָאו הָכִי לֹא יַפְסִיק. וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁאֵין לִקְרֹץ בְּאֶצְבַּע וְכֵיוֹצֵא בִּשְׁעַת תְּפִלָּה. אִם הִתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה וְנִתְבַּלְבֵּל, מֻתָּר לֵילֵךְ לְמָקוֹם הַיָּדוּעַ לוֹ לִקַּח מִשָּׁם סִדּוּר [חַיֵּי אָדָם (ח״א כלל כב דין ז)]: **ב (ח) לֹא יַחֲזִיר אֲחֲרָיו.** מִפְּנֵי שֶׁמְּטָרִיד. וְכָתַב טַ״ז (סק״ג) דְּהוּא הַדִּין דְּיֵשׁ לְזַהֵר לְמִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל מִתּוֹךְ הַסִּדּוּר שֶׁיִּרְשֹׁם תְּחִלָּה כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל בְּאוֹתוֹ תְּפִלָּה וְלֹא יְחַפֵּשׂ אַחֲרֵיהֶם בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְפַּלֵּל, כִּי יַפְסִיק עַל יְדֵי זֶה וְלֹא יְכַוֵּן יָפֶה. וְכֵן כָּתַב הַבְּרֵכֵי יוֹסֵף (סק״ב) שֶׁכֵּן נוֹהֲגִין רַבִּים מַאֲנְשֵׁי מַעֲשֶׂה כְּשֶׁרוֹצִין לוֹמַר תְּפִלָּה מְחֻדָּשָׁה כְּגוֹן עֲנֵנוּ, אוֹ כְּגוֹן וַתּוֹדִיעֵנוּ כְּשֶׁחָל יוֹם טוֹב בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת: **(ט) לְהִתְפַּלֵּל מְתוּכוֹ.**

וְנִמְצָא (ט) בְּאַחֲרוֹנִים שֶׁאַף בְּחַזָּרַת הַשַּׁ״ץ צְבּוּר נָכוֹן הוּא שֶׁיִּהְיֶה הַסִּדּוּר פָּתוּחַ לְפָנָיו לִהְיוֹת אָזְנָיו פְּקוּחוֹת עַל מַה שֶּׁאוֹמֵר הַשַּׁ״ץ צְבּוּר:

א (א) **לְפַהֵק מִתּוֹךְ אֹנֶס.** הוּא הַדִּין (ו) דִּבְגִהוּק מִתּוֹךְ אֹנֶס לֵיכָא אִסּוּרָא, וּמַה דְּלֹא נָקְטוּ, אֶפְשָׁר מִשּׁוּם (ב) דִּבוֹ לֵיכָא חִיּוּבָא לְהַנִּיחַ יָדוֹ שֶׁאֵין פְּתִיחַת פִּיו רַב כָּל כָּךְ וְגַם הוּא לִזְמַן מוּעָט מְאֹד, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּפִהוּק: **(ב) סַנְטֵרוֹ.** הַיְינוּ לְחִי הַתַּחְתּוֹן. וְחַזָּנִים הָעוֹשִׂים כֵּן בִּשְׁעַת הַזְּמָר (ג) מֻתָּר, לְפִי שֶׁאֵינָם מִתְכַּוְּנִים לְגַסּוּת אֶלָּא לְהַנְעִים אֶת הַקּוֹל, אֲבָל שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת הַזְּמָר אָסוּר: **ב (ג) לָרֹק.** (ד) וְכֹל שֶׁאָסוּר בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה אָסוּר אֲפִלּוּ בַּתַּחֲנוּנִים שֶׁלְּאַחַר הַתְּפִלָּה, (ה) דְּכָל זְמַן שֶׁלֹּא פָּסַע הֲרֵי לֵיהּ כְּעוֹמֵד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: **(ד) אִי אֶפְשָׁר לוֹ וְכוּ׳.** (ו) כְּגוֹן שֶׁיִּצְטָעֵר בָּזֶה וְיִהְיֶה טָרוּד

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (ג) טַ״ז (סק״א) וּפְרִי חָדָשׁ וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים דְּלֹא כְּבַ״ח (ס״א): (ב) טַ״ז (שם). מְגַדִּים (א״א סק״ג): ב (מ) שְׁלָ״ה (מסכת תמיד נר מצוה סי׳ נד) וּבְאֵר הַיֵּטֵב (סק״ד):

א (ג) מָגֵן אַבְרָהָם (אלף המגן סק״ב) עַיֵּן שָׁם: (ו) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ב): (ז) סֵפֶר חֲסִידִים (סי׳ תשעז) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג): (ד) פְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ג): (ה) גְּמָרָא (ברכות כד:): (ו) כֵּן מִצְדַּד הַפְּרִי מְגַדִּים (משז״ סק״א) וְהַמַּאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״א): (ג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א): ב (ד) חַיֵּי אָדָם (ח״א כלל כב דין א): (ה) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב): (ו) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו״ע הרב (ס״א) כתב: אבל שאר דברים שאם יפלו לא יפסדו ולא יזיקו לו מותר לאחזו מן הדין אלא שמצוה מן המובחר שלא לאחזו כלום אלא יהיו ידיו כפותין כעומד לפני המלך כמ״ש סימן צ״ה.

Mishna Brura Memukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah